

Переклади Святого Письма на мови народів Причорномор'я в I–V ст. н. е. і його вплив на духовність скіфів, сарматів та гунів (праукраїнців)

Більшість людей вважають, що народи, які жили на території України, не мали своєї писемності, і тому не мали змогу особисто пізнавати волю Божу, відкриту для них на сторінках Святого Письма аж до часів Кирила та Мефодія, які жили в IX ст. н. е. Але досліджуючи свідчення літописців та істориків, ми переконуємося, що Біблія була перекладена на скіфо-сарматську мову ще в перші віки християнства.

Оскільки для духовного зростання християнину перш за все необхідний духовний хліб – Святе Письмо, – першочерговим завданням місіонерів є переклад Біблії на мову того народу, серед якого вони проповідують. Один з англійських реформаторів Латимер вчив, що Святе Письмо має читатися на рідній для людини мові. «Автор Святого Письма, – говорив він, – Сам Бог, і Письмо таке ж могутнє і вічне, як і його Автор. Немає жодного царя, імператора чи правителя... який не був би зобов'язаний підкорятися... Його Святому Слову».[1]

Євангеліє і Псалтир, написані руськими письменами – знахідка святого Кирила в Криму

Відомий український історик Брайчевський відзначав: «Русь ще до Аскольда (860 р.) вважалася греками країною християнською. І, найвірогідніше, мала на той час свою християнську писемність та переклади Святого Письма. Повідомлення про це знаходимо в оригіналі житія святого Кирила (відомого як винахідника слов'янської писемності – кирилиці), де відзначено знайдення святим «руської» азбуки у Херсонесі: «Знайшов же тут

[Кирило] Євангелію і Псалтир, написані руськими письменами»».[2] Що ж це були за письменна? Ми дізнаємось про це зі свідчень грецьких та римських хронік про переклади Біблії на мови наших предків та їх ставлення до Божого Слова.

Свідчення Івана Золотоустого

Іван Золотоустий (347–407), патріарх Константинопольський, одного разу, на Пасху, дав місце за кафедрою проповіднику з Готії, а після нього сам виголосив проповідь, сказавши, що вчення християнське «не тільки в Юдеї, але й на мові варварів, як ви чули сьогодні, сяє світліше сонця, і скити, і тракійці, і сармати, і народи, що поселились на крайніх земних просторах Всесвіту, перевели це вчення на власну мову, і з добрим розумом вимовляють такі промови, що навіть елліни не можуть собі уявити».[3]

Також Іван Золотоустий одного разу сказав: «І скіфи, і савромати... перекладаючи Святе Письмо кожен на свою мову, філософствують про ці слова».^[4] Згідно з цими словами, переклади Біблії на мові скіфів та сарматів у IV ст. були звичним явищем. Тому відомий український історик М. Брайчевський зробив наступний висновок із слів Золотоустого: «Поширення християнських ідей серед східноєвропейських племен... стосувалося насамперед східних слов'ян, антів (та готів). Оскільки за заявою Златоуста тлумачення Біблії на ці мови в ті часи було досить поширеним явищем».[5]

Свідчення Золотоустого ще раз підтверджують той факт, що у V ст. правдиве християнство було досить поширене серед слов'янських племен. Біблія несла з собою свободу, оскільки там, де приймалась Блага вістка, свідомість людей пробуджувалась. Вони скидали з себе кайдани духовного рабства і починали мислити і діяти в згоді з волею Божою.

Ось чому Іван Золотоустий почав надсилати до згаданих племен своїх місіонерів, зокрема до скіфів – єпископа Уніла, а потім

ще й інших, які заснували багато церков у Скіфії, зокрема й у Криму. Скіфи також в свою чергу багато зробили для проповіді Благої вістки в інших країнах. Наприклад, скіф Касіян був місіонером у Марселі (Франція); відомий також скіфський письменник Юан, який виступав проти Арія.[6]

Теодорит Кирський та Євсевій Ієронім

Інший отець церкви, Теодорит Кирський, писав: «Ми можемо наочно показати силу апостольських і пророчих навчань; тому що весь Всесвіт виповнений цими промовами. І єврейська мова перекладена не тільки на грецьку, але і на... вірменську, скіфську і савроматську (сарматську)».[7]

Святе Письмо потрібно вивчати щоденно. Пізнання Бога і Його мудрості відкривається тому, хто постійно досліджує Його шляхи. Біблія має стати нашим світільником і вчителем. Характеризуючи ставлення наших предків до дослідження Біблії, Євсевій Ієронім (340–420), батько історії церкви, з захопленням писав: «Християнство розповсюджується в усьому світі, так що навіть гуни вивчають Псалтир, тому (курсив Віталія Нероби) холоди Скіфії палають жаром віри...».^[8] Гуни, які жили на території сучасних українських земель, ще в перші століття нашої ери вивчали Святе Письмо на своїй мові.

Гуни, скіфи і сармати зрозуміли: Біблія – це Книга, яку треба вивчати, оскільки дорогоцінні перлини істини не лежать на поверхні. Вони прислухались до поради Господа Ісуса Христа: «Досліджуйте Писання, бо ви думаєте через них мати життя вічне; а вони свідчать про Мене».

Біблія – це Книга книг. Нерегулярного читання Святого Письма без серйозного прагнення застосувати в своєму житті біблійні принципи недостатньо. У Слові Божому є скарби, які можна здобути лише одним шляхом: постійним дослідженням і глибокими роздумами. Тому, якщо ви дійсно любите Господа і Його Слово, досліджуйте його при кожній можливості, щоб оволодіти його дорогоцінними істинами, приготуватися до служіння Христу і до

Його скорого Другого приходу. І будьте впевнені: Ісус поруч з вами.

**Віталій Нероба,
магістр релігієзнавства
Фото**

[1] Е. Уайт История спасения, с. 353.

[2] Життя Кирилла и Мефодия. – Москва-София, 1986. – С. 106.

[3] Іваськів Й. В. Український народ і християнство: Історичний нарис. Х.: Глобус., 2005. С. 28.

[4] Латышев В. В. Известия древних писателей о Скифии и Кавказе. Вопросы древней истории. – 1949 №3 С. 271; Творение Иоанна Златоуста. М., 1899. Т. 2. С. 501.

[5] Брайчевський М. Ю. Утвердження християнства на Русі. К.: Наукова думка, 1989. С. 14.

[6] Іваськів Й. В. Український народ і християнство: Історичний нарис. Х.: Глобус., 2005. С. 29.

[7] Латышев В. В. Известия древних писателей о Скифии и Кавказе. Вопросы древней истории. – 1949 №3 С. 299.

[8] Латышев В. В. Известия древних писателей о Скифии и Кавказе. Вопросы древней истории. – 1949 №3 С. 229.